

Gimbernat, 2016 (**) 66, 189-200

LES RELACIONS EXTERIORS DE LA MEDICINA I LA FARMÀCIA CATALANES DURANT EL PRIMER FRANQUISME (1939-1959)

SABATÉ CASELLAS, Ferran; SABATÉ PÉREZ, Elisenda Neema

INTRODUCCIÓ

Les dues primeres dècades del regim franquista, foren les més fosques de tota la Dictadura. A l'interior de l'Estat es vivia una situació de por i de misèria econòmica, moral, cultural, sanitària, etc. A l'exterior, la Segona Guerra mundial i l'aïllament internacional del Règim espanyol, no facilitaven la comunicació científica i professional.

Es parla d'un nombrós exili republicà de sanitaris catalans. Però, els que es quedaren patiren l'exili interior, amb una "depuració" dels càrrecs públics, i la majoria experimentaren un aïllament científic, professional i social equiparable a l'exili exterior.

En aquesta situació d'autarquia científica, ens cal conèixer quins foren els mecanismes de relacions exteriors de la medicina catalana en aquest període, que servirà de pont entre: el bon creixement mèdic i farmacèutic del primer terç, i el notable desenvolupament sanitari del tercer terç del segle XX.

El regim franquista intentà esborrar física i mentalment qualsevol rastre o vestigi de l'etapa anterior. No solament invalidà els títols legals obtinguts, substituï el professorat universitari no addicte al Regim, si no que incautà i cremà les publicacions científiques escrites en català o que fessin referència al període anterior.

Molt dificultades i controlades les relacions amb l'exterior dels metges catalans, la medicina catalana buscà vies alternatives per no restar completament aïllada i ofegada en el marasme científic oficial.

Les vies més explícites, com eren la lectura de revistes mèdiques estrangeres o l'assistència a congressos o estades formatives quedaren molt restringides. La biblioteca de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques continuà rebent publicacions estrangeres, especialment les procedents de països amb règims afins, que els socis podien consultar. Però, per a l'assistència a congressos i reunions internacionals, es precisava d'una autorització oficial o salvo conduït, i dels recursos econòmics necessaris per al desplaçament i manutenció.

Per intentar superar aquesta situació d'aïllament, els professionals i emprenedors sanitaris catalans, a través del que es coneix com la "societat civil", desplegaron iniciatives i crearen formules alternatives de contacte amb l'exterior, al marge dels mecanismes oficials.

LES PUBLICACIONS DE L'INDUSTRIA FARMACÈUTICA

Si bé, en el seu afany comercial, algunes firmes i representacions de laboratoris farmacèutics ja promovien o sostenien publicacions periòdiques i monografies adreçades als col·lectius sanitaris des de principis del segle XX, en les dècades dels anys quaranta i cinquanta a Espanya, donades les condicions d'atarquia, adquiriren un valor de finestra científica oberta al món.

Les publicacions "informatives" i publicitàries d'alguns laboratoris farmacèutics, tan nacionals com estrangers, facilitaren el coneixement dels avenços mèdics que s'estaven produint, més enllà de les nostres fronteres. Aquestes publicacions traduïen al castellà els treballs o resums dels mateixos, realitzats per clínics, professors o investigadors de les especialitats que anaven sorgint en els països més avançats.

Entre les publicacions que es distribuïen als professionals sanitaris en aquest període trobem: els "Anales Nestlé", centrats en l'àmbit pediàtric; la "Revista de Información Terapéutica", de caràcter mensual, dirigida pel professor F. Garcia Valdecasas, de la Universitat de Barcelona, o les "Comunicaciones Médico-Terapéuticas", abdues produïdes per la Divisió farmacèutica de l'empresa BAYER; els "Symposium Ciba", d'aquesta empresa Suïssa.

Entre les promogudes per laboratoris nacionals cal senyalar: l'"Analecta terapèutica", orientada cap a l'Oftalmologia, produïda pels Laboratorios del Norte de España (Cusi); "Extracta" de revistes estrangeres feta pel Departamento de Investigaciones Farmacológicas dels laboratoris Dr. Andreu; "Medicamenta" de l'Institut Farmacológico Latino; les "Notas Clínicas", dels Laboratorios Aurelio Gamir de Valencia; o la "Revista IBYS" de l'Institut de Biología y Sueroterapia.

Aquestes revistes apropaven al metge clínic la informació científica més actualitzada que els laboratoris farmacèutics rebien o produïen.

LES CONFERENCIES A LA REIAL ACADEMIA DE MEDICINA DE BARCELONA

En aquest context prengueren importància els conferenciants estrangers convidats per la Real Acadèmia de Medicina de Barcelona. Entre els anys 1945 i 1959, des de el seu faristol hi parlaren professors com: Fernando de Fonseca, catedràtic de la Universitat i director de l'hospital d'Infecciosos de Lisboa, de "Consideraciones sobre etiología y terapèutica de la escarlatina", el 1945. El 1947, Vittorio Pantoni, catedràtic d'Higiene de la Universitat de Roma, sobre "La patogènia de las enteropatias microbianas". A l'any següent el professor R. Meier, catedràtic de Fisiología de la Universitat de Basilea, parlà de "Modificaciones específicas del crecimiento celular". Encara el mateix 1948, es publica un número monogràfic de la revista de l'Acadèmia dedicat a la medicina i cirurgia portugueses. Tots ells procedents de països de l'entorn, amb afinitats ideològiques o països neutrals.

Al setembre de 1948, tingué lloc la visita d'Alexander Fleming a Barcelona, convidat per l'Acadèmia de Medicina i un grup local de farmacèutics i bacteriòlegs, pioners en la utilització de substàncies per perllongar la vida de l'escassa

penicil·lina disponible. Hi pronuncià una conferència sobre “La història de la penicil·lina”, a demés d’un seguit d’actes públics i homenatges populars de gran repercussió mediàtica

A la dècada següent, la procedència dels conferencians ja es més variada. Al 1949 passaren personalitats tan rellevants com els professors US. Von Euler, que parlà sobre “Noradrenalina e histamina como transmissores de la excitación de nervios vegetativos”; Ludo von Bogqaert, acadèmic corresponent estranger, parlà dels “Problemas teóricos planteados por las encefalitis de los exantemas y de la vacunación antivariólica. René Fabre, degà de la Facultat de Farmàcia i Acadèmic de Medicina de Paris, dissertà sobre la “Importància relativa de las vies sanguínea y limfática para la absorción de las sustancias medicamentosas y tóxicas”; o a G. De Mornier, catedràtic de Neurologia de la Facultat de Medicina de Ginebra, que parlà del “Tratamiento biológico del alcoholismo crónico mediante la Apomorfina”.

A l’any següent trobem a la doctora Winifred Pitkin, que parlà de les “Bases neuroanatómicas del uso de la anestesia continua epidural en obstetricia y terapèutica quirúrgica”. O el 1951, el professor W. Kopaczewski, membre honorari de l’Acadèmia, sobre “Lactogelificación sèrica considerada como índice precoz de neoformación “.

El 1954, l’acadèmic corresponsal Walter Piaggio presentà el treball “Vacunaciones preventivas realizadas durante un cuatrienio en el dispensario materno-infantil. Resultados. Morbilidad de los niños vacunados”. A l’any 1959, el professor L. Michon pronuncià la conferència “A propósito de la litiasis urinària en la infància”.

L’INSTITUT MÈDIC-FARMACÈUTIC DE BARCELONA I LA UNIÓ MÈDICA DEL MEDITERRANI LLATÍ (UMML)

Des de 1948 s’organitzaren diverses reunions i trobades periòdiques que al 1952 donaren lloc a la creació de la Unió Mèdica del Mediterrani Llatí . La seva fundació és duagué a terme a la ciutat de Tolosa del Llenguadoc, en el marc d’una assemblea constituent celebrada els dies 16 i 18 de maig de 1952. Aquesta associació agrupava professionals sanitaris espanyols (bàsicament catalans) , italians i francesos (majoritàriament occitans). A més d’aquests, en les activitats científiques hi participaren altres metges de les colònies franceses del Nord d’Àfrica, Bèlgica, Suïssa i Portugal; si bé no estaven integrats en l’estructura organitzativa.

La seva creació tingué una gran transcendència, no tan sols mèdica i científica, sinó també simbòlica quant a la cooperació transfronterera.

La participació catalana hi fou decidida i des de el primer moment. El Dr. Josep Maria Ramon i Escardó (Tortosa, 1903 – Barcelona, 1958) , que era el president de l’Institut Mèdic-Farmacèutic, en fou el representant i un entusiasta propagador. Llicenciat en medicina a Barcelona el 1923; amplià estudis a Pa4ris. Es de-

dicà a la Endocrinologia. Fou cap del dispensari de Medicina interna de l'Hospital de la Creu Roja. Va ostentar diversos càrrecs polítics després del 1939. L'any 1948 era comandant honorífic del Cos de Sanitat Militar. Això li va facilitar els contactes internacionals sense entrebancs. El mes de juny de l'any 1952 va pronunciar una conferència al Casal del Metge titulada "Simbolismo y trascendencia de la Unión Médica Mediterránea".

Els objectius principals que guiaren la seva fundació estaven basats en el llatíisme, en la defensa de la seva cultura, particularment de l'humanisme, davant la creixent influència del tecnicisme, i en l'enfortiment dels llaços entre els sanitaris de llengua i civilització neo-llatina de la mediterrània occidental. Entre les diverses activitats promogudes per la UMML es poden mencionar: la celebració periòdica de congressos i reunions en diferents ciutats de la mediterrània, la coparticipació en estudis científics, l'intercanvi d'estudiants entre facultats de medicina, la publicació d'una revista, etc.

Dins l'organigrama de la UMML s'organitzaren diferents seccions o societats específiques. Pocs anys després de la seva fundació, estava composta per una vintena de seccions: anesthesiologia, cirurgia, dermatologia, farmacologia, medicina interna, medicina física, pediatria, urologia ... que es reunien anualment per separat i cada tres anys conjuntament en una reunió plenària.

Una secció molt activa fou la Societat Farmacèutica del Mediterrani Llatí (SFML). A l'origen d'aquesta estan els contactes del doctor Jesús Isamat i Vila amb diversos col·legues francesos, que idearen la seva creació després d'unes quantes reunions celebrades a França. Finalment, en el marc del Primer Congrés Internacional de Medicina interna del Mediterrani occidental, es constituí formalment la Societat Farmacèutica del Mediterrani Llatí, el 2 de maig de 1953, a Palma de Mallorca.

A l'acte fundacional hi assistiren una bona representació catalana. A més d'Isamat, els doctors Antoni Esteve Subirana de la indústria farmacèutica, Ramon San Martín Casamada, Josep M. Pla i Dalmau de la Universitat de Barcelona, i els doctors Etienne Canals, de la Universitat de Montpeller, i Pietro Mascherpa, de la Università di Pavia, entre d'altres.

L'ànima d'aquest projecte fou Jesús Isamat Vila (Olot, 1895 – Barcelona, 1981) . Fou el director farmacèutic de la farmàcia de l'hospital Clínic de Barcelona. Professor d'història de la farmàcia a la facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona. Membre numerari de les Acadèmies de Farmàcia i de Medicina de Barcelona. Ingressà en aquesta última l'any 1948, amb un discurs sobre Importància de la tensión superficial en algunos preparados galénicos. També hi llegí la lliçó inaugural de curs l'any 1966 amb el tema Panorama de la indústria farmacèutica. Germà del metge Fabià Isamat i Vila.

La Societat Farmacèutica del Mediterrani Llatí, s'estructurà internament en tres grups nacionals autònoms, un per cada estat, reunits sota un consell directiu format per tres vicepresidents, un per cada grup. El primer vicepresident espanyol fou el doctor A. Esteve Subirana, fins a l'any 1962. Els congressos de la SFML,

amb una periodicitat bianual, tingueren lloc a: Montpeller (1954), Barcelona (1956), Pavia (1958), Marsella (1960), Palma de Mallorca (1962), etc. D'altra banda, la Societat edità una publicació periòdica de caràcter científic i professional amb el nom de Pharmacia mediterranea (1956-1980), amb treballs d'autors d'aquest mateix àmbit geogràfic.

EL "CERCLE MÉDICAL" I EL "CERCLE FARMACÈUTIC" DE L'"INSTITUT FRANÇAIS" DE BARCELONA

L'"Institut Français" és una institució educativa i cultural de l'estat francès, present en diferents llocs del món, per projectar-hi la seva cultura. Durant el primer període del franquisme, aquesta institució, a través de: les tertúlies, les conferències, la biblioteca i les borses d'estudi i d'intercanvi, oferí aixopluc i un espai de llibertat i d'interrelació científica i professional als metges i farmacèutics catalans.

Si bé les relacions mèdiques a banda i banda dels Pirineus no eren noves, ja que gaudien d'una llarga tradició, les noves circumstàncies obligaren a replantejar-se i buscar l'aixopluc d'una institució oficial, constituïda com una extensió de la Universitat de Tolosa del Llenguadoc.

L'aïllament a que fou sotmesa tota la societat catalana, fou superat amb imaginació i una forta voluntat per una part del món mèdic català subsistent a la guerra, que trobà en el director de l'Institut Français de Barcelona, Pierre Deffontaines, un promotor i impulsor dels "Cercles".

Deffontaines tingué l'encert de conjuminar la promoció de la llengua i la cultura francesa, amb la protecció i el recolzament a la cultura catalana, bandejada i perseguida pel propi estat. Per canalitzar i assolir aquest segon objectiu es crearen en el si de l'"Institut Français" una sèrie de "Cercles" on es reunien els seus membres per afinitats culturals o professionals. Els Cercles no tenien una configuració ni un funcionament homogeni. Podien rebre el nom d'una personalitat rellevant del seu àmbit. Tenien un director francès i un president i un secretari autòctons. Per a les seccions de ciències, la directora fou Mlle. Marie Louise Josien (fins a l'any 1948); Marguerite Cordier (fins a l'any 1952), nomenada Acadèmica corresponent de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona l'any 1951, i també de la Reial Acadèmia de Farmàcia de Barcelona l'any 1956; J. Depraz, a partir del 1953, etc.

CERCLE MÉDIC

Cercle médical, Cercle des medecins, Cercle Médical Franco-espagnol, foren algunes de les denominacions usades pel col·lectiu de metges, presidits pel professor Agustí Pedro i Pons, que des de 1944, contava amb un nodrit grup de membres, entre 100 i 150, que actuaven també com a representants de les diferents institucions mèdiques del nostre país: la Universitat de Barcelona, la Reial Acadèmia de Medicina, l'Acadèmia de Ciències Mèdiques, el Casal del

Metge, així com de centres hospitalaris: Hospital d'Infecciosos, del Sagrat Cor, etc.

Entre els seus membres destacats cal mencionar a: Antoni Subirana, Lluís Trias de Bes, Máximo Soriano Gimenez, Vicens Carulla Riera, Francesc Gallart Mones, Frederic Corominas i Pedemonte, Ramón Sarró i Burbano, Antoni Puigvert, Cañadell, Barraquer Ferrer, Pere Piulachs i Oliva, Víctor Conill, Salvador Gil-Vernet, Xavier Vilanova i Montiu, J. Soler i Roig, J. Reventos i Bordoy, A. Carreras Verdagué, Balcells Gorina, García Tornel, etc. I entre els estudiants i becaris: J.A. Salvà i Miquel, que fou secretari del Cercle, Lluís Oller Daurella, Joan Ripoll, Cristóbal Lamotte de Grignon, Joaquim Piñol, Jaume Rotés i Querol, Masó Subirana, etc.

Una de les tasques dels Cercles era aconsellar en l'elecció de candidats a les beques que eren gestionades per l'Institut Francès de Barcelona. Les beques atorgades per l'Estat francès eren molt apreciades pel fet de representar una oportunitat per a accedir a un coneixement, del qual Espanya n'estava al marge en els anys 40 i 50.

La biblioteca i l'hemeroteca, junt amb la donació de llibres francesos a centres clínics públics o privats, foren altres canals de comunicació amb l'exterior. A l'hemeroteca es podien consultar les revistes: *Revue Médicale Française*, *La France Médicale*, *Le médecin Français*, *Journal de médecine de Lyon*, *Diagnostic et Traitements*, *Revue de paludisme*, etc. A demés, la biblioteca continuà essent un lloc de referència per a l'estudi de la literatura mèdica catalana.

L'activitat principal foren els cursos i conferències dictats per personalitats científiques franceses en centres clínics o acadèmics de Barcelona (veure Annexes 1 i 2). També els col·loquis i projeccions de cinema científic al mateix Institut.

Cal mencionar els homenatges dedicats a personalitats científiques rellevants, com la "Semaine Pasteur", organitzada per l'Institut amb la col·laboració del Laboratori Microbiològic Municipal de Barcelona, al desembre de 1945, per commemorar el cinquantenari de la mort de Pasteur, amb el programa següent: dilluns 17 al Casal de Metge, el Dr. A. Oriol Anguera parlà "A propòsit de Pasteur: una meditació sobre el geni", amb el passí d'un documental sobre l'Institut Pasteur de París; dimarts 18, al cinema Astòria "Tragédie de Louis Pasteur"; dimecres 19, a la Reial Acadèmia de Medicina, Pere Gonzalez, director del Laboratori Municipal de Barcelona, parlà "Les antigènes en l'oeuvre de Pasteur"; dijous 20, a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques, Miguel Bastos Ansart parlà "De Pasteur a la chirurgie moderne en passant per Lister"; divendres 21, Josep Estellés, antic membre de l'Instituto Nacional de Sanidad, "L'enthousiasme de Pasteur", i una recepció el dissabte 23.

A l'any següent, s'organitzà un homenatge al doctor Turró; l'any 1951, al doctor Orfila; i l'any 1960, Antoni Puigvert parlà "Una gran figura mèdica hispanocubana en la Sorbona, el doctor Albarrán" en el centenari del seu naixement.

CERCLE FARMACÈUTIC

També mencionat com: Cercle des Pharmaciens, o Cercle d'Etudes pharmacèutiques, s'organitzà cap a l'any 1946. Tenia una important participació del món acadèmic, universitari i de la indústria farmacèutica.

Entre els seus membres trobem a : Ramón San Martín Casamada (degà de la Facultat i president del Cercle); Mariano Losa Espanya (vici-president del Cercle i representant de l'Acadèmia de Farmàcia); Jesús Isamat Vila (secretari del Cercle); Pere Puig Muset (Col·legi de farmacèutics); Josep Amargos Anoro (laboratoris Andreu); Antoni Esteve (laboratoris Esteve); Isidre Bultó Blajot; Miquel Amat Barges; Eliseo Gaston de Iriarts Sanchiz, etc.

GRUPS DE "RESISTÈNCIA"

Amb una activitat semi-clandestina, no han deixat quasi rastre i els coneixem per les memòries d'alguns dels seus protagonistes. El Cercle Turró, del que en formaren part els germans Josep i Antoni Oriol Anguera, Josep Estelles, els Casanelles, els Folch i Pi, B. Rodríguez Arias, Valero; el professor Joaquim Trias i Pujol, Moisés Broggi , entre altres.

Aquest grup, en contacte i relació amb els metges catalans exiliats a França, aglutinats pel professor Jesús M. Bellido i Golferichs a l'"Agrupació de Metges Catalans pro renovació de la Medicina" , presentaren a Barcelona algunes de les seves conclusions en dues conferències, el 29 de desembre de 1947, "Crisis en la medicina actual (perspectiva para una medicina pròxima)" presentada pels doctors Joaquim Trias i Pujol i Antoni Oriol i Anguera; i el 28 de febrer de 1948, "¿Medicina libre o Medicina planificada?".

NOTES

Brogi, M.; Carmona, AM.; Carmona, MC.; Jorge, D.: L'exili i el silenci dels farmacèutics catalans i de les institucions científiques de la II República espanyola. Gimbernat, 2011 (**), 56, 97-122.

Corbella, Jacint: La guerra de 1936-1939, la medicina i l'exili. Gimbernat, 2009 (**), 53, 161-170.

Brugera i Cortada, M.: El Tribunal de Depuració de responsabilitats Polítiques del Col·legi Oficial de metges de Barcelona (1939-1941). Gimbernat, 2008 (**), 50, 267-274.

Ustrell i Torrent, JM.: Depuració dels Odontòlegs a Barcelona ((1942-1946). Gimbernat 2009 (**), 51, 115-136.

Pérez Aguado, C.; Brugués, E.; de Leiva i Pérez, A.; de Leiva , A.: Los expedientes de depuración del franquismo en el Hospital de Sant Pau. Gimbernat, 2012 (**), 58, 191-202.

Riera Blanco, M.: L'Autarquia a la Medicina. Gimbernat, 2009 (*), 51, 289-297.

Corbella i Corbella, J.: La Guerra de 1936-1939, la Medicina i l'Exili. Gimbernat, 2009(**), 52, 161-170.

- Sabaté i Casellas, F.: Les relacions externes de l'Acadèmia reflectides a la "Revista".
Revista de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, 2015, 30, 168.
- Pujol i Ros, J.; Escudé i Aixelà, M.: L'impacte de la visita d'Alexander Fleming a Barcelona l'any 1948. Gimbernat, 2010 (**), 54, 173-184.
- Oliveras González, X.: Les col·laboracions mèdiques a l'espai occitano-català i al Mediterrani llatí (1920-1980). Gimbernat, 2010 (*), 53, 275-290.
- Calbet i Camarasa, JM.: Corbella i Corbella, J.: Diccionari Biogràfic de Metges Catalans. Barcelona, Fundació Salvador Vives Casajuana, 1983. Vol. III, p. 19.
- Carmona i Cornet, AM.; Trias i Rubies, R.: L'Institut Mèdicofarmacèutic de Catalunya durant el conflicte (1936-1942). Gimbernat, 2008 (**), 50, 225-234.
- Calbet i Camarasa, JM.; Corbella i Corbella, J.: Diccionari Biogràfic de Metges Catalans. Barcelona. Fundació Salvador Vives Casajuana, , 1982. Vol. II, p. 80.
- Xifró i Collsamata, M.: L'Institut Françaès i les disciplines sanitàries: el Cercle Mèdic de l'"Institut Françaès de Barcelone" durant el franquisme i sota la direcció de Pierre Deffontaines, 1939-1964. Gimbernat, 2009 (**), 52, 171-196.
- Salvà i Miquel, JA.: Cercle Medical. A: Memòries dels Cercles de l'Institut Francès . Barcelona, Hacer, 1994. P. 88
- Anales de Medicina y Cirugia, Any XXI, Vol. 18, 465-476.
- Josien, Marie Louise: Hommage au Dr. Turró. Correspondència mèdica, 1945, 13, 31-32.
- Broggi i Valles, M.: Anys de plenitud. Barcelona, Edicions 62, 2006. P. 57
- Crexell, Joan: L'Agrupació de Metges Catalans pro renovació de la Medicina (exili 1944-1946). Barcelona, 1994. P. 169-265.
- Sabaté i Casellas, F.: L'exili mèdic català a França i les seves iniciatives (1939-1949). Gimbernat, 2006 (*), 46, 251-258.

ANNEX 1

- Conferències de la Secció de Ciències: Cercle mèdic i Cercle farmacèutic segons el "Bulletin de l'Institut Françaès en Espagne"
- Mlle. M.L. Josien: "Pour les Sciences"; Cercles d'Etudes. (novembre 1946, núm. 12)
- Mlle. Josien: "Diastases: Qu'est ce une diastase?. Activite diastasique et constitution chimique". (desembre 1946, núm. 13)
- Mlle Josien: "Les diastases holoproteiques, métalloproteiques et nucleoproteiques". (gener 1947, núm.14)
- Mlle. Josien: "Les diastases cromoproteidiques", "Les phosphatases: role physiologique. Importance de la phosphatasemie", "Peroxydases et catalases", "Les diastases au service de l'energie musculaire". (febrer 1947, núm. 15)
- Mlle. Josien: "Les cytocromes". (març 1947, núm. 16)
- Presentació del llibre: "Chimie des diastases". (abril 1947, núm. 17)
- Dr. Merle d'Aubigné: "La chirurgie des accidents, sa place dans l'organisation sociale"; conferència a la Facultat de Medicina de Barcelona (novembre 1947, núm. 21)
- Dr. Tournay, de Paris: "Le sommeil et son exploration"
- Dr. Tavernier de Lyon: "Les acquisitions nouvelles de la chirurgie orthopédique". (desembre 1948, núm. 30)

- Exposition Médicale (del 18 al 25 de febrer)
- Films: “Combat pour tous” (lluita antituberculosa)
“Nos petits” (higiene de la infància)
“L’ennemi secret” (lluita antiveneria)
“L’oeuvre scientifique de Pasteur” (març-abril 1949, núm. 33)
- Oriol Anguera, de la Universitat de Còrdova Argentina: “L’homme devant la science actuelle”. (maig 1949, núm. 34)
- Mlle. Cordier: “Le microscopi electròniques et son application en biologie”
- Rene Fabre, degà de la Facultat de Farmàcia de París: “La science des poisons et sa valeur sociale”. (juny 1949, núm. 35)
- Marguerite Cordier: “Les rayons X et leurs Applications” (desembre 1949, núm. 38)
- Luis Trias de Bes: “La medicina de medio siglo”. (març 1950, núm. 40)
- M. P. Cordier: “L’optique électronique”. (abril 1950, núm. 41)
- Paul Cordier: “La science au service de la therapeutique”
Avec film: “histoire de la Pharmacie”
Facultat de Farmàcia: “L’histamine et les antihistamíniques”
Avec film: “L’experimentation des techniques sur l’animal” (juny 1950, núm. 43)
- Marie-Therèse François, professeur a l’Universite de Nancy: “La lutte contre la lèpre: les nouvelles thérapeutiques françaises” (novembre 1950, núm. 45)
- Documentals: “Gastrectomia” i “Cancer de laringe” (28-II-1952)
- Margerite Cordier: a la Real Acadèmia de Medicina de Barcelona “Applications biològiques des ultra-sons” (març 1951, núm. 49), “Les isotopes radioactifs en Biologie” (11-XII-1951)
- Polonowski, de la Facultat de Medicina de París: “Les physiologistes français: de Claude Bernard a Charles Richet”.
- Polonowski: conferencies-lliçons a la Facultat de Medicina de Barcelona.
- Janot, de la Facultat de Farmàcia de París: “Cinquante ans d’industrie pharmaceutique française”.
- Janot: tres conferencies a la Facultat de Farmàcia de Barcelona.
- Dr. Joan Obiols, dels Dispensaris d’Higiene Mental de Barcelona, dins la “Tercera setmana d’Higiene Mental de Barcelona” (maig-juny 1951, núm. 51)
- Paul Cordier: “Isotopes radioactifs en biologie”, a la Real Academia de Medicina de Barcelona. (gener 1952, núm. 55)
- Paul Cordier: “Jean Rostand: un biologiste philosophe”
- Etienne Canals, de la Facultat de Farmàcia de Montpellier: “L’émission de radiations par les êtres vivents”
- Etienne Canals: “Radioisotopes en biologie”, a la Facultat de Farmàcia de Barcelona. (juny 1952, núm. 59)
- Rene Hugenin, de l’Institut Gustave Roussy: “Le càncer des jeunes”
- Rene Hugenin: “Les formes evolutives de la maladie cancéreuse”, a la Facultat de Medicina de Barcelona. (març 1953, núm. 65)
- Film: “Curares et curarisants de syntèse”
- Film: “La maladie de Parkinson”, amb la col·laboració dels laboratoris <Specia>. (abril-maig 1953, núm. 66)

M. Cordier: "La chromatographie". (novembre 1953, núm. 69)

M. Cordier: "La polarographie"

M. Cordier: "Les derniers progrès de la spectrographie". (febrer-març 1954, núm 72)

Raymond Charonnat, professor de la Facultat de farmàcia de Paris: "L'homme et les poisons". (abril 1954, núm. 73)

Jean-Emile Courtois, professor de la facultat de Farmàcia de Paris: "Relation entre quelques enzymes et diverses maladies". (abril 1963)

ANNEX 2

Activitats de la Secció de Ciències, segons els "Rapports" anuals de l'Institut Français de Barcelona

1944

Heizt-Boyer: "L'homme et la maladie"

1945

Heinz-Boyer: "Càncer de pròstata" a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques

Heinz-Boyer: conferència a l'Hospital de Sant Pau i realitzà una sessió operatòria.

G. Marion: "Tuberculosi del ronyó" a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques

1946

Louise Josien, donà un curs sobre: "La chimie des hormones "

L. Tavernier, professor de Cirurgia infantil i ortopèdia de la Facultat de Medicina de Liò: diverses conferències i participació al "Cursillo monográfico de Traumatologia" a la Facultat de Medicina de Barcelona.

1947

Mallet-Guy, professor de la Universitat de Liò

1948

Bernard Fey, professor d'Urologia de la Facultat de Medicina de Paris

1949-1950

Jacques Leveuf, participà en un curs de traumatologia

Dr. Gosset, participà al "Il Curso intensivo de cirugía del aparato digestivo"

Dr. Simonnet, de la Facultat de Medicina de Paris, pronuncià dues conferències a la Facultat de Medicina de Barcelona i fou rebut com a acadèmic corresponent de la Real Academia de Medicina de Barcelona.

Dr. Mollaret, de l'Institut Pasteur, fou rebut com a acadèmic corresponent de la Real Academia de Medicina de Barcelona.

Guy Laroche, de la Facultat de Medicina de Paris, participà en un curs d'Endocrinologia a la Facultat de medicina de Barcelona.

Laubry, realitzà sessions clíniques a l'Hospital d'Infecciosos; Societat de Cardiologia de Barcelona; i fou rebut coma Acadèmic corresponent de la Real Academia de medicina de Barcelona.

Professor Rene Fabre, dona tres conferències a la Real Academia de Medicina, a la Facultat de Farmàcia i al Col.legi de farmacèutics de Barcelona.

M.A. Pacault, membre del CNRC: "Études des structures par voie magnétiques. Reaction entre le magnetisme de certains corps et leurs propriétés biologiques (propriétés cancérigiques et mitoclassiques)" a la Reial Academia de Medicina de Barcelona.

Juliard, director del Centre de transfusió i reanimació de l'Armada francesa, recepció a l'Institut Françaès de Barcelona.

Kopaczewski, invitat per la Societat de Fisiologia a donar una conferència: "Claude Bernard o l'espirit scientifique"; nomenat membre honorari de la Real Academia de Medicina de Barcelona, on pronuncià la conferència: "Le diagnostic précoce du càncer".

Paul Cordier, professor de la Facultat de Farmàcia: "La science au service de la thérapeutique", i el documental "Histoire de la Pharmacie" a l'Institut Françaès l'11 de maig de 1950.

1956-1957

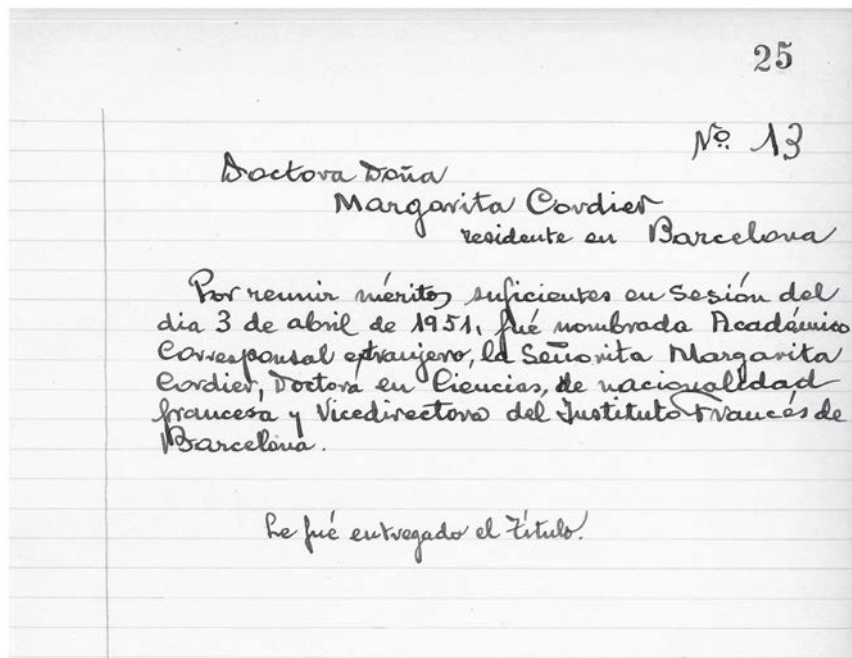
R. Diatkine, de l'Institut de Psicoanàlisi de París: "Les conceptions actuelles sur la formation du caractère".

1958-1959

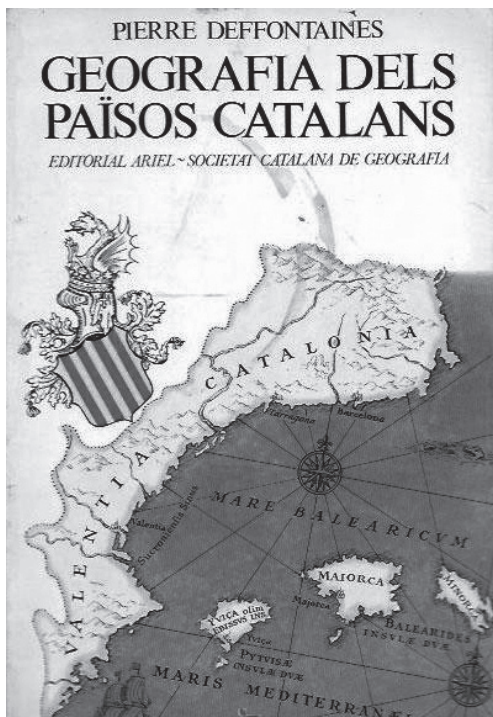
Lucien Viborel, secretari general de l'Union pour l'éducation sanitaire de la population, presentà un film d'educació sanitària.

Documentals sobre noves tècniques exploratòries i quirúrgiques: "Endoscopia".

Comunicació : XIXè Congrès Internacional d'Història de la Medicina Catalana, Puigcerdà 10-12 juny 2016

Còpia del llibre d'actes de la RAM de Barcelona, amb el nomenament de la Dra. Margueritte Cordier com a acadèmica corresponent estrangera

Portada de la *Geografia dels Països Catalans*, de P. Deffontaines

Pierre Deffontaines, director durant 25 anys de l'*Institut Francès de Barcelona*, que facilità el manteniment de l'obertura de Catalunya a la cultura europea en una etapa difícil.

Placa oferta per l'Ajuntament de Barcelona l'any 2008, en homenatge a *Pierre Deffontaines*.